

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
01.05.2004
RT I 2004, 37, 255

Asjaõigusseaduse, Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse, krediidasutuste seaduse, kindlustustegevuse seaduse, pankrotiseaduse, võlaõigusseaduse, rahvusvahelise eraõiguse seaduse ja väärtpaberituru seaduse muutmise seadus

Vastu võetud 22.04.2004

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 26. aprilli 2004. a otsusega nr 617

I. Asjaõigusseaduses(RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 2003, 13, 64; 17, 95; 78, 523; 2004, 20, 141) tehakse järgmised muudatused:

§ 1. Paragrahvi 56 lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks.

§ 2. Seadust täiendatakse §-ga 56¹ järgmises sõnastuses:

« § 56¹. Heauskne omandamine

(1) Kui isik tehinguga omandab kinnisomandi või piiratud asjaõiguse kinnistusraamatusse kantud andmetele tuginedes, loetakse kinnistusraamatusse kantud andmed tema suhtes õigeaks, välja arvatud juhul, kui kinnistusraamatusse kantud andmete õigsuse vastu on kinnistusraamatusse kantud vastuväide või kui omandaja teadis või pidi teadma, et kinnistusraamatusse kantud andmed on ebaõiged.

(2) Kui isiku kinnistusraamatusse kantud õiguse käsutamise õigust on kindla isiku kasuks piiratud, on piirang omandaja suhtes kehtiv vaid juhul, kui see on kantud kinnistusraamatusse või kui omandaja on käsutuspiirangu olemasolust teadlik või peab sellest teadlik olema.

(3) Kui kinnisomandi või piiratud asjaõiguse omandamiseks on nõutav kande tegemine kinnistusraamatusse, on omandaja heauskuse suhtes määrav kinnistamisavalduse esitamise aeg.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud kohaldatakse ka juhul, kui isikule tehakse kinnistusraamatusse kantud andmetele tuginedes sooritus või kui isikuga tehakse kinnistusraamatusse kantud andmetele tuginedes tehing, mis sisaldab käesolevas paragrahvis nimetatata käsutust kinnistusraamatusse kantud õiguse kohta.»

§ 3. Seadust täiendatakse §-ga 314¹ järgmises sõnastuses:

« § 314¹. Finantstagatis

(1) Finantstagatiseks loetakse väärtpaberi või rahalise nõude koormamist pandiõigusega või tagatise andmise eesmärgil ülekandmist, kui nii tagatise andjaks kui ka tagatise võtjaks on:

1) väärtpaberituru seaduse (RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 81, 544; 88, 591) § 6 lõike 2 punktides 1–7 nimetatud isik;

2) Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiivi 2002/47/EÜ finantstagatisekõikulepete kohta (EÜT L 168, 27.06.2002, lk 43–50) artikli 1 lõike 2 punktis b nimetatud isik või organisatsioon;

3) väärtpaberituru seaduse § 214 lõikes 2 nimetatud väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaja;

4) muu käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud isikule sarnane välisriigi juriidiline isik, kellele on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi või Euroopa Liidu õigusakti kohaselt antud õigus olla finantstagatise andjaks või võtjaks.

(2) Finantstagatiseks loetakse väärtpaberi või rahalise nõude koormamist pandiõigusega või tagatise andmise eesmärgil ülekandmist ka juhul, kui tagatise andjaks või võtjaks on juriidiline isik ja tehingu teiseks pooleks on käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 1–4 nimetatud isik.

(3) Kui pandipidaja kasutab talle finantstagatise seadmisel antud õigust panditud eset käsutada, on ta kohustatud hiljemalt pandiga tagatud nõude sissenõutavaks muutumisel asendama panditud esemed sama liiki ja samas väärtuses esemetega, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti.»

§ 4.Paragrahvi 315 täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

« (2¹) Finantstagatise kokkulepe peab olema sõlmitud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.»

§ 5.Paragrahv 319²muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 319². **Kõrvalekalduva kokkuleppe lubatavus**

(1) Pantija ja pandipidaja võivad kokku leppida seaduses sätestatud erinevas pandieseme müügi viisis. Kui kolmandal isikul on pandiesemele õigus, mis pandieseme müügi korral lõpeb, on müügi viisi muutmiseks vajalik tema nõusolek.

(2) Kokkuleppega ei või kõrvale kalduda käesoleva seaduse § 292 3. lõikes sätestatud, välja arvatud juhul, kui tegemist on käesoleva seaduse §-s 314¹nimetatud finantstagatise ja poolte kokkuleppe võimaldab panditud eseme väärtuse määramist.

(3) Kui finantstagatise seadmisel on sõlmitud käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud kokkulepe, loetakse müügiõiguse tekkimisel pandiga tagatud nõue rahuldatuks ulatuses, mis vastab panditud eseme kokkulepitud väärtusele.»

§ 6.Paragrahv 319⁷tunnistatakse kehtetuks.

II. Eesti väärtpaberite keskregistri seaduses(RT I 2000, 57, 373; 2001, 48, 268; 79, 480; 89, 532; 93, 565; 2002, 23, 131; 63, 387; 110, 657; 2003, 51, 355; 88, 591) tehakse järgmised muudatused:

§ 7.Paragrahvi 6 täiendatakse lõikega 7¹järgmises sõnastuses:

« (7¹) Esindajakontol hoitavate väärtpaberite pantimisel asjaõigusseaduse (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 2003, 13, 64; 17, 95; 78, 523; 2004, 20, 141) §-s 314¹nimetatud finantstagatise kokkuleppe alusel on esindajakonto omanik kohustatud väärtpaberite üle arvestust pidama sellisel, et finantstagatisega koormatud väärtpaberid on eraldatud teistest pantija arvel hoitavatest väärtpaberitest. Finantstagatisega koormatud väärtpaberite osas peab esindajakonto omanik:

1) alates kuupäevast, mil jõustub pantija poolt esindajakonto omanikule teatavaks tehtud pandipidajale antud tagasivõtmatu õigus finantstagatisega koormatud väärtpabereid käsutada, täitma üksnes pandipidaja korraldusi;

2) kuni käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kuupäevani täitma pantija ja pandipidaja ühiseid korraldusi.»

§ 8.Paragrahvi 16 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (6) Väärtpaberi pandiga tagatud nõude täitmata jätmise korral võib panditud väärtpaberi nõude katteks realiseerida kohtutäituri poolt pantija kontohaldurile antud korralduse alusel, kui pantija ja pandipidaja vahelises kokkuleppes ei ole sätestatud teisiti. Pantija ja pandipidaja kokkuleppe alusel võib panditud väärtpaberite realiseerimisest etteteatamise tähtaeg olla lühem asjaõigusseaduse §-s 293 sätestatud. Kontohaldur ega registripidaja ei kontrolli pandi realiseerimiseks õigusliku aluse olemasolu ega vastuta sellest tuleneva võimaliku kahju eest.»

§ 9.Paragrahvi 16 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

« (7) Väärtpaberite pantimisele kohaldatakse asjaõigusseaduses õiguste pantimise kohta sätestatud, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.»

§ 10.Seadust täiendatakse §-ga 16¹järgmises sõnastuses:

« § 16¹. **Väärtpaberite pantimine finantstagatise seadmise korral**

(1) Väärtpaberite pantimisele asjaõigusseaduse §-s 314¹nimetatud finantstagatise kokkuleppe alusel kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 16 sätestatud niivõrd, kui võrd käesolevast paragrahvist ei tulene teisiti.

(2) Finantstagatise kokkuleppe alusel panditud väärtpaberid kannab registripidaja pantija eri liiki väärtpaberikontole (edaspidi *pandikonto*) pantija kontohalduri korraldusel.

(3) Kolmandate isikute suhtes loetakse väärtpaberid finantstagatise kokkuleppe alusel pandituks väärtpaberite pandikontole kandmisest. Kolmandate isikute suhtes lõpeb finantstagatise kokkuleppe alusel väärtpaberitele seatud pant väärtpaberite pandikontolt ärakandmisega.

(4) Registripidaja teeb registrisse märke pandipidaja isiku, tema kasuks panditud väärtpaberite liigi ja koguse kohta ning pantija poolt pandipidajale antud käsutusõiguse kohta panditud väärtpaberite suhtes.

(5) Alates kuupäevast, mil jõustub pantija poolt pandipidajale antud tagasivõtmatu õigus panditud väärtpabereid käsutada, võib pandikontole kantud väärtpaberite suhtes kontohaldurile korraldusi anda üksnes pandipidaja.

(6) Pantija võib kuni käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud kuupäevani pandikontole kantud väärtpaberite suhtes kontohaldurile korraldusi anda üksnes pandipidaja nõusolekul.

(7) Pandiga tagatud nõude lõppemisel, samuti muudel õigusaktides sätestatud alustel, võib pantija nõuda pandipidajalt väärtpaberite ülekandmist pandikontolt pantija väärtpaberikontole.

(8) Finantstagatise kokkuleppe alusel panditud väärtpaberite käsutamisele ei kohaldata käesoleva seaduse § 16 lõiget 4 ja 6 sätestatut.»

§ 11. Paragrahvi 34 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Kontohaldur on kohustatud täitma väärtpaberikonto omaniku, kohtutäituri, pankrotihalduri ja käesoleva seaduse §-s 16¹ sätestatud juhtudel pandipidaja seaduslikke korraldusi registritoimingute tegemiseks.»

III. Krediidiasutuste seaduses(RT I 1999, 23, 349; 2002, 17, 96; 21, 117; 23, 131; 53, 336; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 17, 95; 23, 133; 81, 544) tehakse järgmised muudatused:

§ 12. Paragrahvi 114 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (4) Moratooriumi ajal on lubatud:

1) enne moratooriumi kehtestamist krediidiasutuse poolt arveldamiseks vastuvõetud maksekäsunditest tulenevate kohustuste täitmine;

2) tasaarvelduste teostamine maksesüsteemi vahendusel;

3) asjaõigusseaduse (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 2003, 13, 64; 17, 95; 78, 523; 2004, 20, 141) §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppes tulenevate õiguste teostamiseks või kohustuste täitmiseks antud maksekäsundite täitmine, kui maksekäsund finantstagatise eseme käsutamiseks anti enne moratooriumi kehtestamist või käesoleva paragrahvi lõikes 11 nimetatud ajal.»

§ 13. Paragrahvi 114 täiendatakse lõigetega 10 ja 11 järgmises sõnastuses:

« (10) Käesolevas paragrahvis sätestatu ei mõjuta käsutustehingu kehtivust, mis on tehtud asjaõigusseaduse §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppes tuleneva õiguse teostamiseks või kohustuse täitmiseks, samuti käesoleva seaduse § 87 lõikes 2 nimetatud maksesüsteemi vahendusel või väärtpaberituru seaduse (RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 81, 544; 88, 591) § 213 lõikes 1 nimetatud väärtpaberiarveldussüsteemi vahendusel teostatavaid tasaarvestusi.

(11) Asjaõigusseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatise seadmine ja finantstagatise eseme käsutamine pärast moratooriumi kehtestamist on kehtiv, kui see toimub moratooriumi kehtestamise päeval ning finantstagatise kokkuleppe teine pool tõendab, et ta ei teadnud ega pidanudki teadma moratooriumi kehtestamisest.»

IV. § 14. Kindlustustegevuse seaduse(RT I 2000, 53, 343; 2001, 43, 238; 48, 268; 59, 359; 87, 529; 93, 565; 2002, 35, 215; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 17, 95; 2004, 14, 90) § 51 täiendatakse lõigetega 5¹ ja 5² järgmises sõnastuses:

« (5¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatu ei mõjuta käsutustehingu kehtivust, mis on tehtud asjaõigusseaduse (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 2003, 13, 64; 17, 95; 78, 523; 2004, 20, 141) §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppes tuleneva õiguse teostamiseks või kohustuse täitmiseks, samuti krediidiasutuste seaduse (RT I 1999, 23, 349; 2002, 17, 96; 21, 117; 23, 131; 53, 336; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 17, 95; 23, 133; 81, 544) § 87 lõikes 2 nimetatud maksesüsteemi vahendusel või väärtpaberituru seaduse (RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 81, 544; 88, 591) § 213 lõikes 1 nimetatud väärtpaberiarveldussüsteemi vahendusel teostatavaid tasaarvestusi.

(5²) Asjaõigusseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatise seadmine ja finantstagatise eseme käsutamine pärast erirežiimi kehtestamist on kehtiv, kui see toimub erirežiimi väljakuulutamise päeval ning finantstagatise kokkuleppe teine pool tõendab, et ta ei teadnud ega pidanudki teadma erirežiimi kehtestamisest.»

V. Pankrotiseaduses(RT I 2003, 17, 95) tehakse järgmised muudatused:

§ 15. Paragrahvi 18 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

« (5) Pankrotiavalduse tagamise abinõude rakendamine ei mõjuta käsutustehingu kehtivust, mis on tehtud asjaõigusseaduse (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509; 2001, 34, 185; 93, 565; 2002, 47, 297; 53, 336; 99, 579; 2003, 13, 64; 17, 95; 78, 523; 2004, 20, 141) §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppes tuleneva õiguse teostamiseks või kohustuse täitmiseks, samuti krediitiasutuste seaduse (RT I 1999, 23, 349; 2002, 17, 96; 21, 117; 23, 131; 53, 336; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 17, 95; 23, 133; 81, 544) § 87 lõikes 2 nimetatud maksesüsteemi vahendusel või väärtpaberituru seaduse (RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 81, 544; 88, 591) § 213 lõikes 1 nimetatud väärtpaberiarveldussüsteemi vahendusel teostatavaid tasaarvestusi.»

§ 16. Paragrahvi 36 lõiget 4 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

«Asjaõigusseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatise seadmine ja finantstagatise eseme käsutamine pärast pankroti väljakuulutamist on kehtiv, kui see toimub pankroti väljakuulutamise päeval ning finantstagatise kokkuleppe teine pool tõendab, et ta ei teadnud ega pidanudki teadma pankrotimenetluse algatamisest.»

§ 17. Paragrahvi 109 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

«Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata asjaõigusseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatise seadmisele ega finantstagatise eseme käsutamisele, samuti krediitiasutuste seaduse § 87 lõikes 2 nimetatud maksesüsteemi vahendusel või väärtpaberituru seaduse § 213 lõikes 1 nimetatud väärtpaberiarveldussüsteemi vahendusel teostatavatele tasaarvestustele.»

§ 18. Paragrahvi 114 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

« (4) Asjaõigusseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatise kokkuleppes tulenevate õiguste teostamiseks või kohustuste täitmiseks tehtud tehingut ei saa tagasi võita.»

VI. Võlaõigusseaduses (RT I 2001, 81, 487; 2002, 60, 374; 2003, 78, 523; 2004, 13, 86) tehakse järgmised muudatused:

§ 19. Seadust täiendatakse §-ga 712¹ järgmises sõnastuses:

« § 712¹. **Kontopidaja kohustused finantstagatise andmisel**

(1) Kontol oleva raha või hoiuse või muu samalaadse rahalise nõude (edaspidi käesolevas paragrahvis *rahalistes vahendites*) koormamisel asjaõigusseaduse §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kohustatud kontol olevate rahaliste vahendite üle arvestust pidama selliselt, et finantstagatise esemeks olevad rahalistes vahendid on eraldatud muudest pantija arvel hoitavatest rahalistes vahenditest.

(2) Kontopidaja on kohustatud:

1) alates kuupäevast, mil jõustub pantija poolt kontopidajale teatavaks tehtud pandipidajale antud tagasivõtmatu õigus finantstagatisega koormatud rahalisi vahendeid käsutada, täitma üksnes pandipidaja korraldusi finantstagatisega koormatud rahaliste vahendite osas vastava konto debiteerimiseks;

2) kuni käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kuupäevani täitma pantija ja pandipidaja ühiseid korraldusi finantstagatisega koormatud rahaliste vahendite osas vastava konto debiteerimiseks.»

§ 20. Paragrahvi 917 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Seadusega sätestatud juhtudel loetakse väärtpaberiks ka õigusi, mida väljendatakse ja antakse üle üksnes registrikande vahendusel. Kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei kohaldata sellistele õigustele käesolevas seaduses ega asjaõigusseaduses õiguste kohta sätestatud.»

§ 21. Seadust täiendatakse §-ga 917¹ järgmises sõnastuses:

« § 917¹. **Väärtpaberite pantimine finantstagatise seadmise korral**

(1) Käesoleva seaduse § 917 lõikes 2 ja väärtpaberituru seaduse (RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 81, 544; 88, 591) §-s 2 nimetatud registrikande vahendusel käibivate väärtpaberite koormamisel asjaõigusseaduse §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppe alusel on vastavate väärtpaberite registri pidaja kohustatud väärtpaberite üle arvestust pidama selliselt, et finantstagatise esemeks olevad väärtpaberid on eraldatud teistest pantija arvel hoitavatest väärtpaberitest.

(2) Finantstagatisega koormatud väärtpaberite osas peab vastavate väärtpaberite registri pidaja:

1) alates kuupäevast, mil jõustub pantija poolt väärtpaberite registri pidajale teatavaks tehtud pandipidajale antud tagasivõtmatu õigus finantstagatisega koormatud väärtpaberiteid käsutada, täitma üksnes pandipidaja korraldusi;

2) kuni käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kuupäevani täitma pantija ja pandipidaja ühiseid korraldusi.»

VII. Rahvusvahelise eraõiguse seaduses (RT I 2002, 35, 217) tehakse järgmised muudatused:

§ 22. Paragrahvi 6 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (3) Kui käesoleva seaduse § 23¹ või 6. osa 1. peatüki 1. jao sätted näevad ette välisriigi õiguse kohaldamise, kohaldatakse selle riigi materiaalsoõiguse norme.»

§ 23. Seaduse 4. osa täiendatakse §-ga 23¹ järgmises sõnastuses:

« § 23¹. **Registreeritud väärtpaber**

(1) Aktsiale, võlakohustusele ja muule õigusele, mida väljendatakse registrikande kaudu (registreeritud väärtpaber), kohaldatakse selle riigi õigust, kus vastavat registrit peetakse.

(2) Kui üks isik (valitseja) valitseb registreeritud väärtpaberit teise isiku jaoks ja arvel muus kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud registris või kontol (vastav register), kohaldatakse vastavas registris tehtud kandega väljendatud õigusele (valitseja kaudu hoitava väärtpaber) selle riigi õigust, kus valitseja kaudu hoitava väärtpaberi kohta vastavat registrit peetakse.

(3) Registreeritud väärtpaberile ja valitseja kaudu hoitavale väärtpaberile kohaldatava õiguse alusel määratakse eelkõige:

- 1) väärtpaberi õiguslik olemus;
- 2) asjaõiguse sisu, tekkimine ja lõppemine väärtpaberi suhtes;
- 3) väärtpaberi käsutamise tagajärjed väärtpaberist tulenevatele õigustele;
- 4) väärtpaberist tulenevate õiguste teostamise tingimused;
- 5) väärtpaberi kasutamine tagatisena, sealhulgas müügiõiguse tekkimine ja teostamine;
- 6) väärtpaberit koormavate õiguste järjekoht;
- 7) valitseja õigused ja kohustused valitseja kaudu hoitava väärtpaberi suhtes.»

VIII. § 24. Väärtpaberituru seaduse(RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612; 2003, 81, 544; 88, 591) § 166 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks.

IX. § 25. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2004. aasta 1. mail.

Riigikogu esimees Ene ERGMA

¹Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.06.2002, lk 43–50).